

Revisionsverkets ställningstaganden

Företagsstöd

De senaste åren har det totala stödbeloppet ökat medan antalet företag som beviljats stöd har minskat. År 2016 uppgick de stöd som betalades ut till näringslivet ur statsbudgeten till 4 136 miljoner euro (år 2015: 3 265 miljoner euro). Granskningen fokuserade på sammanlagt tolv olika stöd och omfattade en fjärdedel av de företagsstöd som betalades ut 2016.

I laglighetsgranskningen av företagsstöden utreddes om bestämmelserna har iakttagits vid ansökan, beviljande och utbetalning av stöd samt tillsyn över användningen och om den interna kontrollen av företagsstöd är ordnad på ändamålsenligt sätt.

Statsunderstödslagen innehåller bestämmelser om de allmänna förutsättningarna för beviljande av statsunderstöd. Till dessa hör också stödets nödvändighet. Statsunderstöd kan anses nödvändigt om ett projekt inte kan genomföras utan understöd eller om ett projekt har bedömts som samhällligt nyttigt och skulle genomföras betydligt långsammare eller i betydligt mer begränsad omfattning utan statsunderstöd. Statsunderstöd är inte nödvändigt om sökanden kan finansiera projektet eller verksamheten genom egen finansiering eller annan finansiering som till villkoren kan jämföras med finansiering med eget kapital.

Revisionsverket fann att det är svårt att fastställa och bedöma stödets nödvändighet eftersom extern finansiering, enligt den uppfattning som bildades under granskningen, i princip alltid kan ge ett visst mervärde till projektet. Lagstiftningen och därav följande kriterier bör förtydligas så att företagsstöden inte blir en stödautomat för företag som även har andra möjligheter att finansiera sina projekt. Nödvändighetsprövningen bör i alla situationer ta hänsyn till de allmänna målen för det program som ska finansieras och för verksamheten i den organisation som beviljar stöd men även till de allmänna principerna för stödets nödvändighet enligt regeringens proposition om statsunderstödslagen.

Vid granskningen upptäcktes förfaranden i strid med bestämmelserna inom sex olika företagsstöd och vissa brister inom intern kontroll. Stöd för virkesproduktion hade beviljats i strid med lagen utan skriftlig ansökan om stöd, expeditionerna om beslut om forskningsfinansiering hade inte undertecknats på behörigt sätt och stödbesluten hade inte alltid motiverats i enlighet med förvaltningslagen.

När de utgifter som användes som grund för slutligt statsunderstöd för läkarhelikopterstöd fastställdes, förbisågs i strid med statsunderstödslagen och statsbudgeten de lagstadgade ersättningarna för patienttransporter som en faktor som minskar stödet.

Utvecklingsstöd för företag hade betalats i strid med lagen för projekt som hade inletts redan före ansökan om stöd, och kostnader som stred mot villkoren hade godkänts som stödberättigade kostnader. Dessutom hade bokföringens verifikat inte arkiverats på det sätt som lagstiftningen förutsätter.

Vid den interna kontrollen av processerna för utvecklingsstöd för företag och stöd för forskning, utveckling och innovation upptäcktes också vissa brister i dokumentation, iakttagande av beslutsvillkor, anvisningar och stödsystem.

Företagsstödet lämplighet för den inre marknaden hade i alla granskade stöd undersökts redan före beviljandena och tillräckliga

Stödets nödvändighet ska alltid prövas

Ansökan om stöd ska göras innan projektet inleds

åtgärder hade vidtagits i syfte att uppfylla kraven i EU:s regler för statligt stöd.

Utifrån granskningen rekommenderas följande:

Finlands skogscentral

- ska säkerställa att stöd endast beviljas efter skriftlig ansökan
- ska använda enhetliga ansökningsblanketter och säkerställa att de inkluderar alla erforderliga uppgifter. Gamla blanketter ska tas ur bruk.

Kommunikationsministeriet

- ska införa ett rapporteringskrav i ministeriets avtal med VR om stöd till tågtrafiken.

Innovationsfinansieringsverket Tekes

- ska vidta åtgärder för att säkerställa att expeditioner som skickas med anledning av projektfinansieringsbeslut har under-tecknats på behörigt sätt
- ska hädanefter precisera beslutsmotiveringen, om stödbeslutet avviker från ansökan
- ska säkerställa att ekonomianalyserna dokumenteras, att kartläggningen av stödmottagarens ekonomiska situation dokumenteras vid utbetalning av stöd och att förändringar i projekten dokumenteras på adekvat sätt.

Arbets- och näringsministeriet

- ska hädanefter ägna uppmärksamhet åt tillsynen över villkoren i förbindelserna och säkerställa att de interna kontrollerna av Finnvera Abp:s kredit- och borgensverksamhet är ändamålsenliga
- ska öka tillsynen över användningen av beviljat statsunderstöd för företagens internationalisering och främjande av företag-samhet t.ex. genom revisionsverksamhet utöver genomgång-arna av de uppgifter som stödmottagarna lämnar
- ska omgående fatta beslut om betalning av förvaltningsarvodet för ränteutjämningsverksamheten till Finlands Exportkredit Ab så att Statskontoret kan göra utbetalningen inom den lagstad-gade tidsfristen
- bör ge en anvisning om hur TE-byråerna och KEHA-centret som statsbidragsmyndigheter i lönesubventionsärenden ska upp-fylla sin skyldighet enligt statsunderstödslagen att övervaka statsunderstödet på behörigt sätt och tillräckligt.

NTM-centralerna och TE-byråerna samt deras utvecklings- och förvalt-ningscenter (KEHA)

- ska säkerställa att stöd inte utbetalas till projekt som påbörja-des före ansökan om stöd. Vid utbetalningar ska man ägna sär-skild uppmärksamhet åt bokföringshändelser eller fakturor daterade nära tidpunkten för projektstart

- ska gå igenom fall som utifrån granskningen har påbörjats före ansökan om stöd eller vars startdatum inte har kunnat säkerställas och vidta behövliga åtgärder
- ska säkerställa att kostnader som strider mot stödbeslutets detaljerade villkor inte godkänns som stödberättigande kostnader
- ska säkerställa att bokföringsverifikat arkiveras såsom förutsätts i 46 § i budgetförordningen
- ska ägna uppmärksamhet åt att tidigare beviljat stöd för samma ändamål anges individuellt
- ska i förslag till beslut om understöd för företagsutveckling ta upp understödets betydelse för genomförandet, t.ex. att projektet blir mer högkvalitativt eller omfattande. Det är rekommendabelt att presentera jämförelsedata om hur stödet påverkar genomförandet av projektet.
- ska vidta åtgärder som förbättrar den interna kontrollen så att man säkerställer att det hädanefter inte begås fel i fråga om iakttagande av beslutsvillkor, verifikationer eller dokumentation
- ska tillsammans med arbets- och näringsministeriet se till att komplettera och precisera anvisningarna om stöd för företagens utvecklingsprojekt
- ska i samarbete med TE-byråerna systematiskt efterhandsgranska beslutsinformationen i URA-systemet för att upptäcka avvikelser
- bör om möjligt skapa och införa systembaserade kontroller som säkerställer lönesubventionsbeslutens riktighet vid beviljande och utbetalning
- ska ägna mer uppmärksamhet åt valet av rätt stödform vid handläggningen av lönesubventionsärenden
- bör alltid undersöka kontaktmeddelandena i URA-systemet innan ett lönesubventionsbeslut fattas, om produktionsorsaker och ekonomiska orsaker har angetts som uppsägningsgrund. Beslutspåverkande uppgifter ska systematiskt förmedlas till enheter som bereder lönesubventionsbeslut och till KEHA-centret.

Social- och hälsovårdsministeriet

- ska vid budgetering och beviljande av statsunderstöd beakta lagstadgade FPA-ersättningar som en post som minskar behovet av statsunderstöd. Eventuellt stöd till forskning inom akutvård bör budgeteras och beviljas separat
- ska säkerställa att årsrapporterna om användningen av beviljat stöd för läkarhelikopterverksamhet behandlas omgående, varvid eventuella korrigerande åtgärder kan vidtas omedelbart.